

Άρθρο

γράφει ο Βασίλης
Πυργιώτης,
υπεύθυνος Γραφείου
Βρυξελλών της
GAIA ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Τον Ιούλιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε την πρόταση της για το νέο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) και την ΚΑΠ για την περίοδο 2028-34. Παρά τις αναφορές στην ανάγκη εκσυγχρονισμού και καινοτομίας, η ψηφιοποίηση παραμένει σε περιορισμένο ρόλο. Την ίδια στιγμή, νέα μελέτη του JRC δείχνει ότι, ενώ η χρήση βασικών ψηφιακών εργαλείων είναι σχεδόν καθολική, η υιοθέτηση πιο προηγμένων τεχνολογιών παραμένει χαμηλή και άνιση.

Το κόστος, οι δεξιότητες και τα ζητήματα εμπιστοσύνης στα δεδομένα αναδεικνύονται ως βασικά εμπόδια, με τις μικρές και μεσαίες εκμεταλλεύσεις να μένουν πιο πίσω. Ταυτόχρονα, η ανανέωση γενεών προστίθεται ως κρίσιμος παράγοντας. Οι νέοι αγρότες έχουν τη μεγαλύτερη διάθεση να υιοθετήσουν καινοτομίες, όμως αυτό μπορεί να συμβεί μόνο εφόσον υπάρχουν οι απαραίτητες υποδομές και τα κατάλληλα κίνητρα. Με αυτά τα δεδομένα, τίθεται το ερώτημα αν οι πολιτικές που προτείνονται συγκροτούν ένα συνεκτικό σχέδιο ή αν οδηγούν σε μια αποσπασματική και αδύναμη στρατηγική.

Ένα πλαίσιο χωρίς συνεκτική στόχευση

Τα εργαλεία που διαθέτει σήμερα η ΕΕ για την ψηφιοποίηση είναι αποσπασματικά. Το LEADER λειτουργεί τοπικά με περιορισμένους πόρους. Τα AKIS επικεντρώνονται στη συμβουλευτική και τη μεταφορά γνώσης, χωρίς όμως να καλύπτουν τις ανάγκες για υποδομές. Το Copernicus παρέχει πολύτιμα δεδομένα, αλλά από μόνο του δεν αρκεί. Κανένα δεν μπορεί να εγγυηθεί καθολική εφαρμογή ψηφιακών τεχνολογιών στη γεωργία.

Το Ταμείο Ευρωπαϊκής Ανταγωνιστικότητας (ECF) φιλοδοξεί να ενοποιήσει περισσότερα από 14 χρηματοδοτικά εργαλεία σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο. Στόχος του είναι να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα της Ένωσης, όμως στο σκέλος της γεωργίας τα όρια παραμένουν θολά. Αν δεν υπάρξει ρητή δέσμευση ότι το ECF θα καλύψει την ψηφιοποίηση, υπάρχει κίνδυνος το αγροτικό σκέλος να χαθεί μέσα σε έναν γενικό μηχανισμό. Η εμπειρία δείχνει ότι χωρίς σαφείς προβλέψεις οι πόροι κατευθύνονται κυρίως σε τομείς υψηλής προβολής, όπως η ενέργεια, βιομηχανία, πράσινη τεχνολογία, αφήνοντας τη γεωργία σε δεύτερο πλάνο. Η ΕΕ πρέπει να διασφαλίσει ειδική γραμμή για την αγροτική ψηφιοποίηση, με στόχο τη δημιουργία υποδομών μεγάλης κλίμακας που θα στηρίζουν όλους τους παραγωγούς.

Οι συνέπειες μιας αποσπασματικής πολιτικής

Η επιλογή να μένει η ψηφιοποίηση στο περιθώριο έχει συγκεκριμένες συνέπειες. Οι μικροί και μεσαίοι παραγωγοί διστάζουν να επενδύσουν λόγω κόστους και αβεβαιότητας. Οι συνεταιρισμοί, που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως φορείς διάχυσης τεχνολογίας, δεν έχουν σταθερά εργαλεία στήριξης.

Η ψηφιοποίηση στην ΚΑΠ 2028-34: Στρατηγική προτεραιότητα ή χαμένη ευκαιρία;

* Η Ευρώπη αναγνωρίζει τη σημασία της ψηφιοποίησης, αλλά οι ανακοινώσεις του καλοκαιριού δείχνουν ότι παραμένει σε περιορισμένο ρόλο

* Το ζητούμενο είναι αν θα περάσουμε από τις διακηρύξεις στην πράξη

* Δεσμευτικούς δείκτες για την υιοθέτηση ψηφιακών εργαλείων, με μετρήσιμη πρόοδο.

* Εξειδικευμένα χρηματοδοτικά παράθυρα μέσα από το ECF, αφιερωμένα στην αγροτική ψηφιοποίηση και τις κρίσιμες υποδομές.

* Στήριξη συλλογικών σχημάτων που μπορούν να πολλαπλασιάσουν την επίδραση και να κάνουν την τεχνολογία προσίτη και στους μικρούς παραγωγούς.

* Θεσμική ενσωμάτωση της ψηφιοποίησης στη διακυβέρνηση της ΚΑΠ.

Ανανέωση γενεών και ψηφιοποίηση

Στις ανακοινώσεις του Ιουλίου, η ανανέωση γενεών αναδείχθηκε ως βασικός πυλώνας της νέας ΚΑΠ 2028-2034. Χωρίς νέους αγρότες, η ευρωπαϊκή γεωργία δεν έχει προοπτική. Η ψηφιοποίηση μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης: Οι νέοι έχουν μεγαλύτερη εξοικείωση και είναι πιο πρόθυμοι να την υιοθετήσουν, αλλά χρειάζονται πρόσβαση σε υποδομές και χρηματοδοτικά εργαλεία. Αν η νέα ΚΑΠ θέλει να στηρίξει πραγματικά την ανανέωση, πρέπει να τη συνδέσει με την ψηφιοποίηση, δίνοντας στους νέους τα μέσα για να σταθούν ανταγωνιστικά από την πρώτη μέρα.

Το πολιτικό διακύβευμα

Η συζήτηση για την ψηφιοποίηση είναι βαθιά πολιτική. Δεν αφορά μόνο την τεχνολογία, αλλά τον προσανατολισμό της ευρωπαϊκής γεωργίας. Αν η ΕΕ την κρατήσει στο περιθώριο, η γεωργία θα γίνει πεδίο νέων ανισοτήτων και χαμένων ευκαιριών. Αντίθετα, αν την τοποθετήσει στο κέντρο, μπορεί να γίνει ηγέτης στην καινοτομία, να μειώσει το κόστος, να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα και να στηρίξει την κοινωνική συνοχή στις αγροτικές περιοχές.

Απόφαση στρατηγικής σημασίας

Η ψηφιοποίηση δεν είναι μια ακόμη προτεραιότητα. Είναι η βάση πάνω στην οποία θα κριθεί αν η ευρωπαϊκή γεωργία θα παραμείνει βιώσιμη και ανταγωνιστική. Η εμπειρία της Ελλάδας δείχνει ότι είναι εφικτό. Το σκώτσημα είναι να γίνει πανευρωπαϊκή στρατηγική. Η νέα ΚΑΠ και το Ταμείο Ευρωπαϊκής Ανταγωνιστικότητας (ECF) πρέπει να δώσουν σαφές στίγμα: Η ψηφιοποίηση δεν μπορεί να μείνει στο περιθώριο. Γιατί, στο τέλος, το ερώτημα δεν είναι μόνο αν θα ψηφιοποιηθεί η γεωργία· είναι αν η Ευρώπη θα δώσει στους σημερινούς και επόμενους αγρότες τα μέσα για να χτίσουν το μέλλον της.

Η σχετική μελέτη του JRC: https://agriculture.ec.europa.eu/media/news/new-study-highlights-state-play-digitalisation-eu-agriculture-2025-09-19_en

Η απουσία στρατηγικής ενίσχυσης δημιουργεί φαύλο κύκλο: Περιορισμένη υιοθέτηση, περιορισμένα δεδομένα, αδύναμες υπηρεσίες.

Ο κίνδυνος ανισοτήτων είναι υπαρκτός. Στον άξονα Βορρά-Νότου, χώρες με ισχυρότερα δημόσια οικονομικά θα επιταχύνουν, ενώ οι πιο αδύναμες θα μείνουν πίσω. Στον άξονα Δύσης-Ανατολής, οι διαφορές θα εντονότερες, καθώς η Ανατολική Ευρώπη έχει μικρότερες και πιο κατακερματισμένες εκμεταλλεύσεις.

Ακόμη και μέσα σε κάθε κράτος θα δούμε γεωργία δύο ταχυτήτων: Μεγάλες εκμεταλλεύσεις με πρόσβαση σε τεχνολογία και μικρούς παραγωγούς που αποκλείονται. Αυτές οι ανισότητες δεν είναι μόνο κοινωνικό ζήτημα, αλλά και οικονομικό. Αν δεν υπάρξει καθολική διάχυση, η ΕΕ θα χάσει την ανταγωνιστικότητά της διεθνώς, ενώ θα αδυνατεί να πετύχει στόχους ανθεκτικότητας και βιωσιμότητας. Οι πρώτοι που θα αποθαρρυνθούν θα είναι οι νέοι που θέλουν να μπουν στο επάγγελμα, ξεκινώντας χωρίς τα εργαλεία που χρειάζονται.

ΑΝ Η ΝΕΑ ΚΑΠ θέλει να

στηρίξει πραγματικά την ανανέωση, πρέπει να τη συνδέσει με την ψηφιοποίηση, δίνοντας στους νέους τα μέσα για να σταθούν ανταγωνιστικά από την πρώτη μέρα

Το ελληνικό παράδειγμα ως απόδειξη

Η Ελλάδα, με το εθνικό σχέδιο ψηφιακού μετασχηματισμού, απέδειξε ότι είναι δυνατό να αναπτυχθεί μια υποδομή μεγάλης κλίμακας. Περισσότεροι από 3.000 τηλεμετρικοί σταθμοί και πλατφόρμες που παρέχουν δεδομένα και υπηρεσίες σε παραγωγούς, συνεταιρισμούς, γεωπόνους, καταναλωτές, αλλά και στη δημόσια διοίκηση, δείχνουν στην πράξη τη σημασία εφαρμογής σε εθνικό επίπεδο.

Σίγουρα αυτό το παράδειγμα δεν είναι πανάκεια. Όμως, λειτουργεί ως ισχυρή επιβεβαίωση ότι η ψηφιοποίηση μπορεί να εφαρμοστεί μαζικά με απτά αποτελέσματα. Το ζητούμενο είναι να μην παραμείνει μια εθνική εξαίρεση, αλλά να αποτελέσει τη βάση για μια πανευρωπαϊκή ψηφιακή υποδομή ευφυούς γεωργίας.

Τι λείπει σήμερα

Η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει τα κενά: Η ψηφιοποίηση παραμένει υποστηρικτική διάσταση και όχι αυτόνομος πυλώνας πολιτικής, οι δείκτες είναι ασαφείς, η χρηματοδότηση για υποδομές απουσιάζει και η στήριξη περιορίζεται σε βραχυπρόθεσμες δράσεις. Το αποτέλεσμα είναι μια πολιτική που αναγνωρίζει τη σημασία της ψηφιοποίησης, αλλά δεν τη μετατρέπει σε εργαλείο για την καθημερινότητα του αγρότη. Αν αυτή η αντίφαση δεν διορθωθεί, το χάσμα θα μεγαλώσει.

Η αναγκαία στρατηγική αλλαγή

Η Ευρώπη πρέπει να κάνει μια καθαρή επιλογή: Ή θα εντάξει την ψηφιοποίηση στον πυρήνα της νέας ΚΑΠ, ή θα αφήσει την πιο σημαντική μεταρρύθμιση της εποχής να χαθεί. Αυτό σημαίνει:

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε η χορηγούσα αρχή μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνες για αυτές.

CAP4YOUΤΗ